وزارت معارف

معینیت انکشاف نصاب تعلیمی، تربیهٔ
معلم و مرکز ساینس
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

دری

صنف ششم

برای مکاتب پشتو زبان

سال چاپ: ۱۳۹۰ هـ.ش.

کتابهای درسی متعلق به وزارت معارف بوده
خرید و فروش آن در بازار جداً ممنوع است.
با متخلفین برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی، تربیهٔ
معلم و مرکز ساینس
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

دری

صنف ششم

برای مکاتب پشتوزبان

سال چاپ: ۱۳۹۰ هـ.ش.

کمیته های تألیف، تحقیق و تدقیق کتاب

مؤلفان:

معاون مؤلف عبدالرزاق کوهستانی عضو دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.

معاون مؤلف غلام سرور بغـــــلانی عضو دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.

مطالعه و تأیید:

شورای ملی:

توسط اعضای محترم کمیسیونهای امور دینی، معارف و تحصیلات عالی ولسی جرگه و مشرانو جرگه.

تحقیق و تدقیق:

اکادمی علوم:

محقق محمد سرور پاکفر عضو علمی اکادمی علوم.

وزارت معارف:

- سید محمود خلیق معین سواد حیاتی.
- دکتور شفیقه یارقین مشاور و رئیس امور تربیوی وزارت معارف.
- مؤلف شکیلا شمس هاشمی آمر دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- مؤلف کبرا امین عضوعلمی دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- معاون مؤلف سید محمود پایمناری عضو علمی دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- محمد عظیم صادقیار عضو علمی دیپارتمنت دری ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی.
- مسلک شناس عبدالجبار نجرابی عضو علمی ریاست تدریسات مسلکی.

رسام: محمد غالب الله یار عضو دیپارتمنت آرت و هنر.

ریاست معارف شهر کابل:

ذکیه استاد لیسه ابوذر غفاری.

کمیتهٔ بررسی محتوا، مسایل دینی، سیاسی و فرهنگی:

- داکتر عطاء الله واحدیار مشاور ارشد وزارت معارف و رئیس نشرات.
- پوهنوال حمیدالله ویدا عضو شورای علمی وزارت معارف.
- دکتور محمد یوسف نیازی مشاور وزارت معارف در بخش تعلیمات اسلامی.

کمیتهٔ نظارت تحقیق و تدقیق:

! " # $%& ' -

() * + , . / 0 1 2 $%& ' -

$' 4& 5 67 % 1 &$ &. 9 : ;6#<1 56, 3 -

کمپوز و دیزاین:

محمد علی نظری و حمیدالله غفاری

! " # $ % " &' #

. / # 0 1/#& 2 ((#) * +' , & -' &' #

3" 9 : ; '< -' 4556 7 8 & 2 ((#) * & 3"

) @ " ") A 1' B &CBD ? $ += #) &'>

? 0 E F-) G

) / 3" 8 0 H #&) F I ' ' = -% C" # & BC

J KGL ;>2 J ! K 0- IC- &M 6 * 3" 8 - &* / KN 0

?3" 8 0

I KGL # +' , 6 * P N (P# 8 OC" ' C I J 9 #

9# C (QK RL#K CQ 3 0 '!' # > K 0- (D## 0) 8 -

(' ' Q (#N 3" # S C 8 0 8 #N ' $ 9@ (# N # $

? -'&C- #K 0-

U >' 3 D#VR # 3D" WV +B, T 0 K #K C" & 9 #' I

?

J7 9G" I B I) " " +' , $ PG 8 $) #

? $! 2 9 BX((3- @ ' (# C"# IY#

9 K 0-9 CZ (D## !' # K # (3 F-9 & I

درس سوم:

حضرت عمر رضی الله عنه

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند و مقام والای حضرت عمر (رض) را بشناسند.

پرسشها:

۱ - حضرت عمر (رض) یار چندم حضرت محمد(ص) بود؟

۲ - حضرت عمر (رض) را چرا فاروق می گفتند؟

حضرت عمر (رض) پسر خطاب و یار دوم حضرت محمد(ص) بودند. که بعد از وفات حضرت ابوبکرصدِیق (رض) به خلافت رسیدند.

چون حضرت عمر (رض) همه وقت حق وباطل را از هم فرق می کردند، بناءً حضرت پیغمبر (ص) لقب شان را فاروق گذاشتند.

در زمان خلافت حضرت عمر (رض) ایران ، شام ، فلسطین و مصر فتح گردید و مردمان این سر زمین ها به دین مقدس اسلام مشرف شدند. والیان و مامورینی که از طرف خلیفۀ مسلمانان مقرر می شدند، با مردم بسیار دوستانه وبرادرانه رفتار می کردند مال کسی را نمی گرفتند و همه وقت در خدمت مردم بودند، یعنی عدالت کامل برقرار بود که امروز جهان اسلام به آن افتخار می کند.

حضرت عمر فاروق (رض) بعد از ده سال و شش ماه خلافت از طرف یک شخص منافق به نام «ابولؤلؤ» به عمر «۶۳» ساله گی در وقت ادای نماز صبح به شهادت رسیدند.

فعالیت معلم:

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و غلطی ها را اصلاح نماید.
- در مورد شخصیت حضرت عمر (رض) معلومات بدهد.
- دوسطر اول متن را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در بارۀ شخصیت والای حضرت عمر (رض) با هم دیگر بحث کنند.
- دو سطر اول متن را املا بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند متن را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا متن را می توانند املا بنویسند؟

کارخانه گی : به شاگردان هدایت داده شود که کلمه های زیر را در کتابچه های خود پنج بار بنویسند.

باطل، رحلت، خلافت، اسلام، خطاب، شهادت

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــــی	شماره	لغت	معنـــــــی
۱	فاروق	فرق کننده	۴	لقب	نام صفتی
۲	عدالت	انصاف	۵	افتخار	فخر کردن
۳	خلیفه	جانشین، رهبر، پیشوا	۶	منافق	دو رو

درس چهارم:

بهار

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند و فصل زیبای بهار را بشناسند.

پرسشها:

۳ - در تصویر چی را می بینید؟

۴ - نشانه های آمدن بهار چیست؟

بهار فصل اول سال است. در بهار سبزه ها می رویند، درخت ها برگ و شگوفه می کنند، دشت دمن با گل های رنگارنگ چراغان می‌شوند. مورچه ها، پروانه ها، زنبور ها و حشرات از خواب زمستانی بیدار شده و به گشت و گذار شروع می کنند. پرنده های خوشخوان که در ایام زمستان به جاهای گرم کوچ کرده بودند، دوباره آمده، به نغمه سرایی می پردازند.

صدای آب دریا ها، وزش باد خوشگوار، نغمه سرایی پرنده ها، شرشر درختان، هوای لطیف و نسیم خو ش صبحگاهان، انسان را قو ت و نیرو بخشیده و همه جا شاداب و با طراوت به نظر می رسد.

بهار وطن ما هم خیلی زیبا وگواراست. مردم ما آمدن بهار را جشن می گیرند و در اولین روز بهار که نوروز است میله ها ترتیب می دهند، مثلاً : میلهٔ گل لاله در بلخ و ایبک، میلهٔ گل نارنج درجلا ل آباد، میلهٔ گل ارغوان در چاریکار، میلهٔ گل انار در کندهار و میلهٔ گل بادام در هرا ت و بامیان شهرت فراوان دارد. از همه مهمتر در این روز اول سال علم مبارک

حضرت علی (رض) در شهر مزار شریف بالا می شود و مــردم مــا از دیگــر شهرها در این مراسم که به میلهٔ گل سرخ مشهور است شرکت می کنند.

فعالیت معلم:

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در بارهٔ فصل بهار معلومات مفید بدهد و با ایجاد فضای صمیمیت در صنف به شاگردان وقت سوال کردن را بدهد تا آنها تشویق شوند.
- پنج سطر اول درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد بهار به صورت گروپی گفت و شنود نمایند و یــک نفــر از هــر گروپ نظر گروپ خود را به دیگران بیان کند.

ارزیابی

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانندو بنویسند؟
- آیاکلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی : به شاگردان هدایت داده شود که در سه سطر، یک مقالــه در مــورد بهار بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــــی	شماره	لغت	معنـــــــی
۱	داman	دامنه های کوه	۳	خوشگوار	خوش آیند
۲	وزش	وزیدن	۴	نسیم خوش	باد سحر گاهی

درس پنجم:

وطن دوستی

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند، وطن دوستی را بدانند و از کلمه ها جمله ها بسازند.

پرسشها:

۱ - در تصویر فوق چی را می بینید؟

۲ - برای پیشرفت و آبادی وطن خود چی باید بکنیم؟

وطن خانهٔ مشترک همهٔ ماست. ما در این خانه تولد شده ایـــــم، جوان می شویم و پیر می گردیم. پس برای ما لازم است، تا در آبادی و سر سبزی وطن عزیز خود از دل و جان کوشش کنیم.

وطن عزیز ما افغانستان، سر زمین علم و فرهنگ است. دانشمندان، شاعران و هنرمندان نامدار و بزرگ را در دامان خود پرورده است. ما وقتی می توانیم که تاریخ و فرهنگ خود را زنده نگهداریم که شب و روز کار کنیم، زحمت بکشیم، درس بخوانیم چرا که همین سعی، تلاش و زحمت کشی ما سبب پیشرفت و ترقی و طن ما می گردد.

ما افغان ها وطن خود را دوست داریم، به سربلندی وپیشرفت آن علاقه‌مند هستیم. کلمهٔ وطن نزد هر افغان دارای قدر و عزت می باشد.

فعالیت معلم :

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و متن را به آواز بلند بخواند.
- در بارۀ وطن دوستی برای شاگردان معلومات بیشتر بدهد و آنها را در ترقی و آبادی وطن تشویق کند.

فعالیت شاگردان :

- شاگردان متن را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد وطن دوستی به صورت گروپی با هم دیگر بحث نمایند و یک نفر از هر گروپ نظر گروپ خود را در مقابل صنف به دیگران بیان کند.
- از کلمه های زیر جمله بسازند و در کتابچه های خود بنویسند.

وطن، آبادی، فرهنگ، پیشرفت، افغان

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند متن را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا می توانند از کلمه ها جمله بسازند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی : شاگردان در مورد سر سبزی و طن در کتابچه های خود یک مقاله بنویسند که از پنج سطر کم نباشد.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	مشترک	یکجا	۳	پیشرفت	ترقی
۲	سعی	کوشش	۴	پرورده	پرورش داده

درس ششم:

کلمه های بسیط (ساده)

هدف: شاگردان کلمه های بسیط را بخوانند، بنویسند و بیاموزند.

مجتبی، مکتـــــــب،
صنــــــف، کتــــــاب،
قلــــــم

پرسشها:

۱ - در چوکات فوق چی را می بینید؟
۲ - کلمه های ساده را که می شناسد؟

کلمه های بسیط (ساده) آنست که دارای یک جزء باشد؛

مانند: (مجتبی ، کتاب ، مکتب ، قلم و ...)

۱ - مجتبی دیروز به بازار رفته بود.

۲ -کتاب دری صنف ششم بسیار دلچسپ است.

۳ - مکتب ما میدان فتبال دارد.

۴ - قلم برای نوشتن است.

۵ – من در صنف ششم درس می‌خوانم.

فعالیت معلم :

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و عنوان را بر تخته بنویسد. متن را به آواز بلند بخواند.
- در مورد کلمه های ساده به شاگردان معلومات دهد.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند.
- در مورد کلمه های ساده به صورت گروپی مذاکره کنند و یک نفر از هر گروپ نظر گروپ خود را در مقابل همصنفان بیان کند.
- کلمه ها و جمله های را که نمی فهمند از استاد محترم بپرسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند کلمه های ساده را بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه های ساده را می توانند در متن نشان دهند؟

کارخانه گی: به شاگردان گفته شود تا کلمه های ساده زیر را در کتابچه های خود جمله بسازند.

صلح، حق، محمود، آشتی

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	بسیط	ساده	۲	دلچسپ	دل نشین

درس هفتم:

قواعد مکتب

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند، قواعد مکتب را بدانند و کلمه های سادهٔ درس را بیرون نویس کنند.

پرسشها:

۱ - به تصویر بالا خوب نگاه کنید و در مورد آن توضیحات بدهید؟

۲ - فرق میان مکتب و خانه در چیست؟

مکتب جای آموختن علم و ادب است. همان قسمی که در خانه آداب و روش زنده گی را از والدین خود می آموزیم در مکتب نیز خواندن، نوشتن، آداب واخلاق پسندیده را از معلمان خود یاد می گیریم.

پس ما باید مکتب را مثل خانهٔ خود دوست داشته باشیم و از لوازمی که در آن موجود است حفاظت و نگهداری نماییم. پدر، مادر، معلمان و همه بزرگان را احترام کنیم. به حرف های سودمند آنها گوش داده از اخلاق نیک و پسندیدهٔ شان پیروی و اطاعت نماییم و همیشه به نظم و قواعد مکتب خود پا بند باشیم.

فعالیت معلم :

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و متن را به آواز بلند بخواند.
- در مورد مکتب و قواعد آن معلومات بدهد.
- یک کلمۀ ساده را بر تخته بنویسد؛ مانند: مکتب

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در بارۀ قواعد مکتب با همدیگر بحث کنند.
- کلمه های ساده را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند متن را روان بخوانند وبنویسند؟
- آیا کلمه های سادۀ درس را می توانند نشان دهند؟
- آیا مفهوم متن را می توانند به زبان خود بگویند؟

کارخانه گی: شاگردان در مورد قواعد مکتب در سه سطر، یک مقاله ترتیب دهند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	آموختن	یادگرفتن	۳	والدین	پدر و مادر
۲	قواعد	جمع قاعده	۴	اطاعت	پیروی

درس هشتم:

مادر

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند و مقا م والا ی مادر را بشناسند و کلمه های هموزن درس را بیرون نویس کنند.

پرسشها:

۱ - در تصویر بالا کی را می بینید؟آیا می توانید در بارهٔ آن صحبت کنید؟

۲ - چرا محبت مادر، هرگز از دل بیرون نمی رود؟

پسرجان قدر مادر، دان که دایم　　کشد رنج پسر، بیچاره مادر
زجان محبوبتر، دانش که دارد　　ترا محبوبتر، بیچاره مادر
از این پهلو به آن پهلو نه غلتد　　شب از بیم خطر، بیچاره مادر
برای اینکه شب، راحت بخوابی　　نخوابد تا سحر، بیچاره مادر
به مکتب چون روی، تا باز گردی　　بود چشمش به در، بیچاره مادر

تمام حاصلش از عمر اینست
که دارد یک پسر، بیچاره مادر

مایل

فعالیت معلم :

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و غلطی ها را اصلاح نماید.
- شاگردان را به گـــــروپ ها تقسیم نمایـــــد و مفـــــهوم درس را تشریح کنــــد.

فعالیت شاگردان :

- شاگردان نظم را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- هرگروپ از شاگردان در مورد حقوق مادر با همدیگر گفت و شنود کنند و نماینده های هر گروپ نظر گروپ خود را در مقابل صنف به دیگــران بگوید.
- از هر گروپ یک نفر درس را به آواز بلند در مقابل هم صنفان بخواند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند نظم را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی : به شاگردان هدایت داده شود تا مفهوم جملهٔ زیر را در کتابچه های خود بنویسند.

(چرا رضای مادر باعث خشنودی و رضای خداوند ج می شود؟)

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــــی	شماره	لغت	معنـــــــی
۱	محبوبتر	عزیز تر	۳	باعث	سبب
۲	نه غلتد	نه افتد	۴	خشنودی	خوشی

درس نهم:

کلمه های مرکب

هدف: شاگردان کلمه های مرکب را بخوانند، بنویسند و بیاموزند.

کتابخانه، روز نامه

فیل مرغ

پرسشها:

۱ - کلمه های داخل چوکات را که می تواند بخواند؟

۲ - آیا کلمه های مرکب را خوانده اید؟

کلمه های مرکب به آن کلمه ها گفته می شود که از دو جزء با معنی مستقل ساخته شده باشند؛ مانند:

(خوشبخت، تندرست، کتابخانه، کار خانه و ...)

۱- آموختن علم، داشتن تربیه و اخلاق نیکو انسان را خوشبخت می سازد.

۲- کسی که ورزش می کند همیشه تندرست می ماند.

۳- زرغونه دوست دارد، در کتابخانه مطالعه کند.

۴- غفار در کار خانه کار می کند.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و عنوان را بر تخته بنویسد.متن را به آواز بلند بخواند.
- در مورد کلمه های مرکب معلومات دهد.

فعالیت شاگردان:

- شاگردان درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- شاگردان در مورد کلمه های مرکب فکر کنند و هر کدام یک کلمۀ مرکب را بر تخته بنویسد.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه های مرکب و ساده را می توانند از هم فرق کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان خود بگویند؟

کارخانه گی : به شاگردان گفته شود تا از کلمه های مرکب زیر جمله های مناسب بسازند.

(روز نامه، فیل مرغ، زرد آلو، گلبرگ)

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	مرکب	یکجا شده	۲	مستقل	آزاد

درس د هم:

ورزش

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند، فواید ورزش را بدانند و کلمه های مرکب متن را نشان دهند.

پرسشها:

۱ - در تصویر بالا چی را می بینید؟

۲ - ورزش بالای بدن، فکر و صحت ما چی تأثیردارد؟

ورزش تن را سالم و نیرو مند می کند و برای انسان طراوت و شادابی می بخشد.

هر گاه پس از کار های فکری ورزش کنیم خسته گی زود تر از ما دور می شود و جریان خون را دربدن سرعت می بخشد. از سوی دیگر بدن بیشتر عرق می کند و چیز های مضر را بیرون می ریزد. ذهن بیشتر برای یادگیری آماده می شود و سبب می گردد تا تندرست، شاداب و صحتمند باشیم.

ورزش نه تنها نیرو بخش تن و یا تفریح و سرگرمی است بلکه ورزش های دسته جمعی راه و رسم سازگاری را برای دوستی میان ملت های دیگر باز می نماید.

پس به این نتیجه می رسیم که ورزش نمونه یی از دوستی، محبت، صحتمندی و تندرستی بوده و ما را به راه راست کشانده و تعصبات مختلف را از فکر ما بیرون می‌کند. و یگانه عاملی است که می توان توسط آن برضد مواد مخدر مبارزه کرده و خود را از مبتلا شدن به امراض گوناگون محافظت کنیم.

فعالیت معلم:

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و متن را به آواز بلند بخواند.
- برای بهتر فهماندن و تشویق شاگردان به ورزش، معلومات بیشتر بدهد.
- یک کلمهٔ مرکب را بر تخته بنویسد، مانند: تندرست.

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در بارهٔ ورزش به صورت گروپی با هم مذاکره کنند و یک نفر از هر گروپ نظر گروپ خود را بیان کند.
- کلمه های مرکب را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند متن را درست بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه های مرکب متن را می توانند بیرون نویس کنند؟
- آیا مفهوم و محتوای درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی : به شاگردان هدایت داده شود تا در بارهٔ ورزش مورد علاقهٔ شان در پنج سطر یک مقاله بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	طراوت	شادابی	۳	عامل	عمل کننده
۲	تعصب	سخت گیری	۴	ساز گاری	موافقت

درس یازد هم:

آداب غذا خوردن

هدف:شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند و آداب غذا خوردن را بدانند و علامت ندایيه را در متن نشان دهند.

پرسشها:

۱- در تصویر چی را می بینید؟

۲- کدام یک ازشما می توانداآداب غذا خوردن را به دیگران واضح سازد؟

فردین: فرید جان! اگر در بارۀ آداب غذا خوردن برایم چیزی بگویی خوش می شوم.

فرید : بلی، بر ما هر روز لازم است تا سه وقت غذا بخوریم یعنی صبح، چاشت، شب. همیشه پیش از غذا خوردن باید دست های خود را پاک بشوییم و بعد از آن بالای دستر خوان بنشینیم و همینکه بزرگان شروع به غذا خوردن نمودند، ما هم بسم الله گفته و به بسیار آهسته گی از پیش روی خود شروع کنیم.

فردین: برای اینکه غذا در معدۀ ما خوب هضم شود چی باید بکنیم؟

فرید: بلی، به خاطر اینکه غذا در معدۀ ما خوب هضم شود، باید لقمۀ ما خورد و به اندازۀ دهن ما باشد. تا بتوانیم آن را خوب بجویم و معدۀ ما به آسانی آن را هضم کند.

فردین: نگفتی چقدر بخوریم کم یا زیاد؟

فرید: غذا را باید کم بخوریم تا مریض نشویم و بعد از خوردن غذا شکر خدا (ج) را گفته دست های خود را با آب و صابون،پاک بشوییم و همیشه بعد از غذا خوردن دندان های خود را باید برس کنیم تا ریزه های نان در بین دندان های ما باقی نماند و نا گفته نباید گذاشت که از طرف شب نسبت به صبح و چاشت باید کمتر بخوریم، تا راحت و آرام بخوابیم.

فعالیت معلم:

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد آداب غذا خوردن معلومات بیشتر بدهد و از شاگردان بخواهد که به طور گروپی درس را با یکدیگر محاوره نمایند.
- یک جملهٔ سوالیه دار را بر تخته بنویسد؛ مانند: چی باید بکنیم؟

فعالیت شاگردان:

- شاگردان درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- به گروپ ها تقسیم شوند و درس را با یکدیگر محاوره نمایند.
- جای استعمال سوالیه را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند متن را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم و محتوای درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی : شاگردان درس را در کتابچه های خود رو نویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــــی	شماره	لغت	معنـــــــی
۱	آداب	جمع ادب	۳	راحت	آرام
۲	هضم	میده شدن، حل شدن			

درس دوازدهم

نثر

هدف: شاگردان متن را درست بخوانند، بنویسند و طرز نوشتن نثر را بیا موزند و جای گذاشتن نقطه را در متن نشان دهند.

من صلح را دوست دارم. زیرا در زمان صلح و آرامی می توانم خوب درس بخوانم، خوب فکر کنم و برای وطن خود خدمت کنم.

پرسشها:

۱ - در چوکات چی نوشته شده است؟

۲ - کدام نوشته ها را نثر می گویند؟

نثر نوشته یی را گویند که دارای وزن و قافیه نباشد؛ مانند:

دیروز وحید وقتی که از مکتب به طرف خانه می آمد، پیر مردی را دید که یک پشتارۀ چوب را به پشت خود برداشته و روان است.

پرسید؟ کاکا جان! چوب را چی می کنید؟

پیرمردجواب داد.

چوب را به خانه برده و آن را در بخاری می سوزانم، تا از شدت خنک محفوظ باشم.

وحید گفت:

پدرجان! چوب را به من بدهید، تا برایتان ببرم. او چوب را تا خانۀ پیر مرد رساند و خدا حافظی کرد.

پیر مرد از او تشکر نموده، گفت: خداوندج شما را عمر دراز بدهد.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و غلطی ها را اصلاح نماید.
- در مورد درس معلومات بیشتر بدهد.
- جای گذاشتن نقطه را در متن و اضح سازد و بر تخته بنویسد؛ مانند: روان است.

فعالیت شاگردان:

- شاگردان درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در بارۀ مفهوم درس با همدیگر گفت و شنود نمایند.
- جای گذاشتن نقطه را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی : به شاگردان هدایت داده شود تا در مورد احترام به بزرگان یک مقاله در پنج سطر بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	مرتب	ترتیب داده شده	۲	محفوظ	حفاظت شده

درس سیزدهم:

استقامت و پایداری

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند و استقامت و پایداری را بدانند.

جوینده، یابنده است

پرسشها:

۱ - به نوشتهٔ با لا خوب نگاه کنید، که مفهوم آن را می تواند بگوید؟

۲ - چه چیز ها سبب مؤفقیت و کامیابی ما می شود؟

یکی از دانشمندان اسلام می گوید:

من روزی درس استقامت و پایداری را از یک حشره آموختم.

روزی در مسجد جامع دمشق نشسته بودم، دیدم که حشره یی می خواهد از یک ستون سنگی بالا رفته، در کنار چراغی که بر ستون نصب است بنشیند. من از سر شب تا نزدیک صبح در کنار همان ستون نشسته بودم و به تلاش حشره دقت می کردم، شمار کردم که هفتصد با ر کار حشره تکرار شد. از روی زمین تا میانهٔ ستون بالا می رفت، اما در میانهٔ راه شکست می خورد و می افتاد.

سطح صاف ستون نمی گذاشت که حشره به مقصدش دست یابد. من که از تصمیم و ارادهٔ آن حشرهٔ کوچک در تعجب و حیرت بودم ، از جا بر خاسته به نماز ایستادم. بعد از ختم نماز، نگاه به حشره نمودم و دیدم که بر اثر استقامت و پایداری به هدف رسیده و کنار آن چراغ نشسته است.

فعالیت معلم:

- وظیفه خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- مفهوم درس را به شاگردان بفهماند و آنان را تشویق نماید تا در دروس و فعالیتهای روزانه با تصمیم و ارادهٔ محکم و استوار عمل نمایند.
- درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- شاگردان درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در بارهٔ مفهوم درس به صورت گروپی باهم صحبت و مذاکره کنند و نماینده های هر گروپ نظریات شان را در مقابل صنف به دیگران بگویند.
- درس را املا بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا درس را می توانند املا بنویسند؟

کار خانه گی : شاگردان از روی کلمه های زیر، سه بار بنویسند.

(استقامت، تصمیم، اراده، نصب، سطح، حشره)

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	استقامت	پایه داری	۴	دمشق	نام شهر، پایتخت سوریه
۲	پایداری	مقاومت	۵	نصب	آویزان، چسپانده و محکم شده
۳	جامع	بزرگ، تمام و کامل	۶	تعجب	حیران

درس چهاردهم:

نظم

هدف: شاگردان نظم را بخوانند، بنویسند و بیاموزند.

چه خوش گفت، پیغمبر راستگوی
زگهواره تا گور دانش بجوی
فردوسی

پرسشها:

۱- شعر داخل چوکات را کی می تواند بخواند؟
۲- کدام نوشته ها را نظم می گویند؟

نوشته یی که دارای وزن و قافیه باشد نظم گفته می شود.

نظم به صورت یک بیت، دو بیت و بیشتر از آن می باشد؛ مانند:

دل بدست آور که حـج اکبــر است
از هزاران کعبه یک دل بهتــر است

✦ ✦ ✦

در راه خدا دو کعبـــــه آمد حاصل
یک کعبهٔ صورت و یکی کعبـــهٔ دل
تا بتــوانـی زیارت دلـــها کــــن
کافزون زهزار کعبه باشد یــک دل

خواجه عبدالله انصاری

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و عنوان را بر تخته بنویسد.
- درس را به آواز بلند بخواند و با مثال واضح سازد.
- دو کلمهٔ هم وزن را بر تخته بنویسد؛ مانند: (اکبر - بهتر)

فعالیت شاگردان:

- شاگردان درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد درس با همدیگر بحث نمایند و موضوعاتی را که از نظر املایی برای شان مشکل است چندین بار بنویسند.
- کلمه های هموزن را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند بیان کنند؟

کارخانه گی : شاگردان بیت زیر را در کتابچه های خود رو نویس کنند و در مورد آن یک مقاله بنویسند.

استاد مهربانم، ای دوست تر ز جانم
با شم به خدمت تو، تا زنده در جهانم

درس پانزدهم:

مقام معلم

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند، مقام معلم را بدانند و کلمه های هم وزن درس را نشانی کنند.

پرسشها:

۱ – در تصویر چه را می بینید؟

۲ – معلم با لای ما چه حقوقی دارد؟

معلم گر نبودی اینقدر علم از کجـا می شد
به الفاظ و به معنی طالبان چــون آشنا می شد
اگر استاد در تعلیم شاگردان نمـــی کوشید
چگونه از غبار جـــهل این دلـــــها صفا می شد
خواص جمله اشیا در جهان می ماند پوشیده
چه چاره بود اگر شخصی به دردی مبتلا مــی شد
ز فیض علم باشد انتـــظام هـــر چه را بینی
بدون علـــم کار خلق کـــــی با مــدعا می شد
معلم گر چراغ علم و عرفان را نمی افروخت
چه سان مخــلوق عالم واقف از ذات خدا مــی شد
چرا ای ارجمند من نکوشیدی به درس خود
کنون هـــر مشکل مغلق به افـکار تو وا می شد
تو از شأن معلم بی خبر ماندی هزار افسوس
برای دیده ات خاک قـــــدومش توتیا مــی شد
اگرعلم و کمالی عشقری می داشتی ازخــود
به هر جا ناخن سعی توهم عقده کشا می شد

عشقری

فعالیت معلم:

- وظیفهٔ خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در بارهٔ مقام والای معلم معلومات بیشتر بد هد. دو کلمهٔ هم وزن درس را بر تخته بنویسد؛ مانند: کجا - آشنا.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند .
- در بارهٔ مقام ارزشمند معلم به صورت گروپی بحث نمایند ویک نفر از هر گروپ نظر خود را به دیگران بگوید.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی: شاگردان مفهوم بیت ذیل را در کتابچه های خود بنویسند.

معلم گر چراغ علم و عرفان را نمی افروخت

چه سان مخلوق عالم واقف از ذات خدا می شد

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	مبتلا	گرفتار	۴	عقده	گره
۲	واقف	باخبر	۵	توتیا	سرمه
۳	مغلق	مشکل	۶	شأن	عزت

درس شانزدهم

شاگرد خوب

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند، صفات یک شاگرد خوب را بیاموزند و کلمه ها را به حرف ها تجزیه کنند.

پرسشها:

۱ - در تصویر چه را می بینید؟

۲ - برای اینکه شاگرد خوب مکتب خود باشیم، چه باید کنیم؟

فریبا شاگرد صنف ششم است. او را معلمان و همصنفانش بسیا ر دوست دارند. او از داشتن معلمان مهربان، همصنفان دلسوز و خوب راضی و خوشنود است.

فریبا شاگرد ممتاز و لایق صنف خود است. اگر کسی در درس ها با مشکلی مواجه شود، با بسیارمهربانی و حوصله مندی کمک کرده و مشکلش را حل می کند که این مهربانی و همکاری او را بسیار محبوب ساخته است. ما باید مانند فریبا در درسهای خود کو شا، بامعلمان و همصنفان خود همکار و مهربان باشیم وهمیشه خود، خانه، مکتب و محیط زیست خود را پاک نگهداریم.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- جهت آموزش بهتر، شاگردان را به گروپ هـا تقـسیم نمـوده و مفهـوم درس را توضیح دهد.
- تجزیه نمودن کلمه ها را به حرف ها واضح سازد.مانند: بسیار(ب،س،ی،ا،ر)

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- به گروپ ها تقسیم شوند و صفات یک شاگرد خوب را به زبان ساده بیان کنند.
- کلمه های زیر را به حرف ها تجزیه نمایند.

شاگرد، ممتاز، مکتب، محیط، نگهداریم.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند متن را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا کلمه ها را می توانند به حرف ها تجزیه کنند؟

کارخانه گی: به شاگردان گفته شود که درس را به دقت بخوانند و در مورد مفهـوم آن دوجمله بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	راضی	خوشنود	۳	محیط	جای
۲	ممتاز	عالی	۴	زیست	زنده گی

درس هفدهم:

صلح و آموزش

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند و با فواید صلح آشنا شوند.

پرسشها:

۱ - به تصویر بالا خوب نگاه کنید و بگویید چه را می بینید؟

۲ - ما چگونه می توانیم وطن خود را آباد سازیم؟

ما که امروز در مکتب درس می خوانیم، بیشتر از همه چیز به فضای صلح آمیز نیاز داریم. چراکه درس خواندن در زمان صلح ما را به آیندۀ خوب و درخشان امیدوار می سازد. این امید واری ضامن سعادت و پیشرفت ماست. وقتی ما می توانیم با عقل سلیم برای وطن و مردم رنجدیدۀ خود خدمات ارزنده و خوب را انجام دهیم که زنده گی صلح آمیز داشته باشیم . زنده گی در صلح و صفا و آرامش کامل برای بشر یک اصل ضروری است، که بدون آن نمی توان به توقعات انسانی خود دست یافت.

ما که از جنگ های پی در پی خسته شده ایم، صلح را که یک کلمۀ شیرین و زیبا است، دوست داریم.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و غلطی ها را اصلاح نماید.
- در مورد فواید صلح و آشتی، معلومات بیشتر بدهد و شاگردان را تشویق نماید، تا در آبادی و سر سبزی کشور همیشه سهم بگیرند.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در بارهٔ مفهوم درس و عمل نمودن به آن در گروپ های خود گفت و شنود نمایند و یک تن نظر گروپ خود را در مقابل صنف به دیگران بیان دارد.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی : شاگردان کلمه های جدید درس را پنج بار بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــی
۱	توقعات	خواست ها	۲	نیاز	ضرورت

درس هجدهم:

رابعهٔ بلخی

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند و باشاعران نامدار کشور آشنا شوند.

پرسشها:

۱- رابعهٔ بلخی کی بود؟

۲ – کدام یک از شما نام رابعهٔ بلخی را شنیده است؟

صدها سال پیش از امروز در بلخ امیری بود. او دختری داشت، که او را رابعه می گفتند. رابعه بـه درس و آمـوزش بـسیار شـوق داشت و توانست بسیاری از علم های که در آن وقت رواج داشـت، یاد بگیرد و در آموختن علم و ادب پیشرفت های زیاد نمود.

رابعه با پشتکار و کوشش زیاد هدف خود را دنبال می کرد تـا آن که شاعر نامداری گردید و شعر های زیادی گفت. مـا در کابـل مکتب و شفاخانه یی به نام رابعهٔ بلخی داریم.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد درس معلومات بدهد و با ایجاد فضای صمیمیت از شاگردان بخواهد تا سؤالات شان را طرح نمایند.
- درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد درس با هم دیگر بحث نمایند و سوالات شان را از معلم محترم بپرسند.
- درس را املا بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا رابعهٔ بلخی را شناخته اند؟

کارخانه گی : شاگردان درس را در کتابچه های خود رو نویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	هدف	مقصد	۲	دنبال	تعقیب

درس نزدهم:

جمع بستن کلمه ها

هدف: شاگردان متن را بخوانند، بنویسند و طریق جمع بستن کلمه ها را بیاموزند.

مکتـب، معلـــم، صنــف، شاگـرد

مکتب ها، معلمان، صنف ها، شاگردان

پرسشها:

۱ - چوکات بالا را به دقت نگاه کنید و بگویید چه می بینید؟

۲ - کدام یک از شما می تواند که جمع کلمۀ کتاب را بر تخته بنویسد؟

در زبان دری کلمه ها را به (ها ، ان) جمع می بندند؛ مانند:

(کوه ها، دریا ها، کبوتران، بلبلان، بچه ها)

۱ – دریاهای وطن ما آب پاک و شیرین دارد.

۲ – وطن عزیز ما افغانستان کوه های بلند دارد.

۳ – کبوتران در هوا پرواز می کنند.

۴ – در بهار بلبلان به آواز خوانی می پردازند.

۵ – بچه ها در پارک بازی می کنند.

فعالیت معلم:

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و عنوان درس را بر تخته بنویسد.
- در مورد جمع بستن کلمه ها معلومات بدهد.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد جمع بستن کلمه ها فکر کنند و آنچه را که نمی فهمند از استاد محترم سؤال کنند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه های مفرد را می توانند جمع کنند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود که جمع کلمه های زیر را در کتابچه های خود بنویسند.

(کتابچه، درس، تباشیر، دختر، پسر)

درس بیستم:

حفاظت دندانها

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند، طرز محافظت دندانها را بدانند و کلمه های جمع را در متن نشان دهند.

پرسشها:

۱ - درتصویر چه را می بینید؟

۲ - ما چی باید بکنیم تا دندانهای ما سالم بماند؟

دندانها یکی از اعضای بسیار مهم بدن است. ما باید در نگهداری آنها بسیار کوشش کنیم. یعنی هیچگاهی با دندانهای خود بادام، خسته، چهار مغز و دیگر چیز های سخت را نشکنیم، تا دندانهای ما خراب و فرسوده نشده و به درد دندان مبتلا نگردیم. باید از خوردن شیرینی زیاد هم جلوگیری کنیم، زیرا شیرینی دندانهای ما را به خصوص دندانهای کودکان را زود تر خراب ساخته و باعث کرم خورده گی دندانها می گردد.

ما باید همیشه بعد از خوردن غذا دندانهای خود را برس و یا مسواک بزنیم.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- شاگردان را به گروپ ها تقسیم کند و در مورد حفاظت دندانها معلومات داده و از شاگردان بخواهد که برداشت شان را از مفهوم درس بیان دارند.
- یک کلمۀ جمع را بر تخته بنویسد؛ مانند: دندانها.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- به گروپ ها تقسیم شوند و در مورد حفاظت خوب از دندانها با همدیگر بحث نموده و مفهوم آن را بیان دارند.
- جمع کلمه ها را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی : شاگردان درس را در کتابچه های خود رو نویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	حفاظت	نگهداری	۲	فرسوده	کهنه

درس بیست و یکم:

میکروب

هدف: شاگردان شعر را روان بخوانند، بنویسند، میکروب را بشناسند، طریق دوری از میکروب را بیاموزند و کلمه های هم وزن شعر را بیرون نویس کنند.

پرسشها:

۱ - در تصویر چه را می بینید؟

۲ - چه چیز ها باعث مریضی و کثیف شدن بدن ما می شود؟

بچه جان یک نکته گـــویم هوشدار — حرف حـــق از هر که باشد گوشـــدار
میـــکروب ها آدمی را دشمن انـــد — خصم جسم و آفـــت جان و تن انـــد
میـــکروب از هر بلا بـــدتـــر بـــود — باعث امــــراض و درد سر بـــــود
گه به خاک و گـرد پنـهان می شود — وارد انــــدر جان انسان مـــی شود
گه کمیـــن در زیر ناخـــن می کند — با زرنگی رخنـــه در تــــن می کند
گاه با پای مگس پـــــــر می کشد — از جـدار زخـــــم ها سر مـــی کشد
الحــــــذر ایـن مـوذی آزار گــــر — دشمـن خونیـــست با نــــوع بشر

با ید او را با نـظافـــــت دور کـرد
چشم هایش را به نیرو کـــور کـرد

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و شعر را به آواز بلند بخواند.
- معنی و مفهوم شعر را به زبان ساده به شاگردان بفهماند وهمچنان شاگردان را تشویق به پاکی و نظافت خود، صنف، مکتب و محل زیست شان نماید.
- دو کلمهٔ هم وزن را بر تخته بنویسند؛ مانند: (هوشدار - گوشدار)

فعالیت شاگردان:

- شعر را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد نظافت خود، مکتب و محل زیست شان با همدیگر بحث نمایند.
- کلمه های هم وزن شعر را بیرون نویس کنند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند شعر را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه های درس را می توانند بیرون نویس کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بگویند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود تا شعر را حفظ نموده و در کتابچه های خود رو نویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	میکروب	جسم کوچک ذره بینی	۶	آفت	بلا
۲	کثیف	ناپاک	۷	کمین	قابو
۳	خصم	دشمن	۸	رخنه	سوراخ
۴	جدار	دیوار	۹	حذر	پرهیز
۵	موذی	آزار دهنده	۱۰	نیرو	قدرت

درس بیست و دوم:

ولایت ننگرهار

هدف : شاگردان درس را روان بخوانند، بنویسند، با ولایت ننگر هار آشنا شوند و کلمه های مرکب متن را نشان دهند.

پرسشها:

۱ - در تصویر چه را می بینید؟

۲ - ننگر هار را چرا همیشه بهار می گویند؟

ننگرهار یکی از ولایت های مشهور وطن ماست، که در شرق کابل موقعیت داشته و مرکز آن شهر جلال آباد است.

ننگرهار زمستان معتدل و تابستان گرم دارد. نارنج، مالته ولیمو از میوه های اند که در آنجا می رویند. شهر زیبا و دیدنی جلال آباد، باغ ها، و تفریحگاه های زیادی دارد که هزاران هزار تن از هموطنان ما در فصل زمستان به تماشای آنها می روند و میله ها بر پا می کنند، میلهٔ گل نارنج در جلال آباد از میله های ملی ماست که هفته ها دوام می کند. باغ امیر شهید، باغ کوکب، باغ شاهی، سراج العمارت، فارمهای هده و غازی آباد از جمله جا های تاریخی و دیدنی آن ولایت است، که همیشه محل تفریح مردم ما بوده است. ننگر هار به ولایت همیشه بهار مشهور است.

این سر زمین باستانی و علم پرور شاعران و نویسنده گان زیادی را در آغوش پر مهر خود پرورده است، که از آن جمله می توان از گل پاچا الفت، محمد عثمان نژند نصرالله حافظ و ملنگ جان نام برد.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و متن را به آواز بلند بخواند.
- در مورد شهر باستانی جلال آباد معلومات بیشتر بدهد.
- کلمه های مرکب متن را واضح سازد؛ مانند: جلا ل آباد.

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد درس با همدیگر بحث نمایند و شاگردانی که شهر زیبای جلال آباد را از نزدیک دیده اند به دیگران معلومات دهند.
- کلمه های مرکب را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا کلمه های مرکب متن را می توانند نشان دهند؟

کارخانه گی : به شاگردان هدایت داده شود تا کلمه های مرکب متن را در کتابچه های خود رو نویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	معتدل	برابر	۲	باستانی	قدیمی ، تاریخی

درس بیست و سوم:

سؤالیه «؟»

هدف : شاگردان درس را بخوانند، بنویسند و بیاموزند.

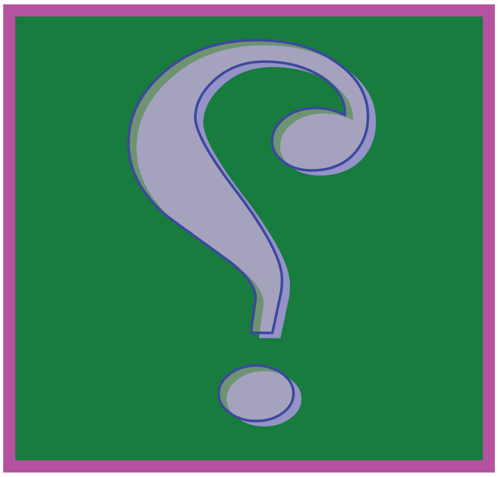

پرسشها:

۱ - در چوکات چه را می بینید؟

۲ - کی می تواند یک جملهٔ سؤالیه دار بنویسد؟

سؤالیه علامه یی است که در آخر یک جمله پرسشی می آید؛ مانند:

۱– ورزش برای فکر و بدن ما چه فایده دارد؟

۲- بزرگان بالای ما چی حقوقی دارند؟

۳- ما در مکتب چه را می آموزیم؟

۴- دیروز کجا رفته بودی؟

۵- ما برای سر سبزی وطن خود، چه باید بکنیم؟

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و عنوان را بر تخته بنویسد.
- درس را به آواز بلند بخواند و جمله های پرسشی را با مثال واضح سازد.
- از شاگردان بخواهد تا هر کدام یک جمله پرسشی بنویسند.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد جمله های پرسشی به صورت گروپی گفت و شنود نمایند و یک نفر از هر گروپ نظر گروپ خود را به دیگران بگوید.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا می توانند جمله های پرسشی را بنویسند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود تا هر کدام سه جملهٔ پرسشی در کتابچه های خود بنویسند.

درس بیست وچهارم:

تیلفون

هدف: شاگردان متن را بخوانند، بنویسند، تیلفون را بشناسند، طرز استفاده از تیلفون را بیاموزند و علامت سوالیهٔ را در متن نشان دهند.

پرسشها:

۱ - تصویر با لا را به دقت نگاه کنید وبگویید چه را می بینید؟

۲ - چه کسی از شما در خانه تیلفون دارد؟

احمد : اکرم جان! شما می دانید که تیلفون چه معنی دارد؟

اکرم : احمد جان! تیلفون یک کلمهٔ یونانی است، که معنی آن گفت و شنود از راه دور می باشد.

احمد: در داخل تیلفون چه است، که توسط آن می توان از راه دور صحبت کرد؟

اکرم: تیلفون یک دستگاه گیرنده و یک دستگاه فرستنده دارد، که توسط گیرنده انسان می شنود و توسط فرستنده جواب می دهد.

احمد : اکرم جان! در آخر برایم بگو که تیلفون را که و در کجا اختراع کرده است؟

اکرم : تیلفون را یک دانشمند امریکایی به نام «گرا هام بل» در سال «۱۸۸۰م» اختراع کرده است.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد تیلفون معلومات بیشتر بدهد و طرز استفاده از آن را به شاگردان بفهماند.
- جای گذاشتن علامت سوالیه را بر تخته بنویسد؛ مانند: تیلفون چه معنی دارد؟

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در بارۀ استفاده خوب و بجا از تیلفون با همدیگر بحث نمایند.
- جای گذاشتن علامت سوالیه را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا علامت سوالیه را می توانند در متن نشان دهند؟

ارزیابی:

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود که درس را به دقت بخوانند و کلمه های را که از نظر املایی برایشان مشکل است، پنج بار بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	اختراع	به وجود آوردن	۲	دستگاه	وسیله

درس بیست و پنجم:

حقوق پدر

هدف : شاگردان درس را روان بخوانند، بنویسند و حقوق پدر را بیاموزند.

پرسشها:

۱ - در تصویر کی ها را می بینید؟

۲ - پدر بالا ی ما چه حقوقی دارد؟

پدر فرد بزرگ خانواده است. محبت پدر نسبت به فرزندانش بسیار زیاد است.

شب و روز کار می کند، زحمت می کشد، تا فرزندانش در آسایش و آرامش زنده گی نمایند.

پدر برای فرزندانش، خانه، نان، لباس، سامان و لوازم مکتب مثل: کتاب، کتابچه ، قلم و دیگر ضرورت های زنده گی را آماده می سازد، تا آنها به بسیار آسانی تحصیل نمایند و در آینده صاحب علم و کمال شوند. پدر زحمت های زیادی را در تعلیم وتربیهٔ فرزندانش می کشد. پس برای ما لازم است تا پدر خود را دوست داشته باشیم و همیشه به او احترام کنیم و هیچ گاهی بی اطاعتی او را نکنیم.

آرزوی پدر از فرزندانش فقط آموختن علم، دانش،تربیه و ادب است. که ما باید شب و روز کوشش کنیم تا با درس خواندن خوب و آموختن علم

و دانش، حقوقی را که بالای ما دارد بیاموزیم وآن را ادا نماییم و تاپدر خود را به آرزو هایش رسانده، رضایت و خوشنودی اش را به دست آوریم.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد حقوق پدر معلومات بیشتر بدهد.
- کلمه های مشکل درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- درمورد حقوق پدر با همدیگر گفت و شنود نمایند و یکی از آنها مفهوم را به دیگران به زبان ساده بیان کند.
- کلمه های مشکل درس را که نمی دانند از استاد محترم بپرسند وآن را به یک دیگر املا بگویند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا کلمه های مشکل درس را می توانند املا بنویسند؟

کارخانه گی: شاگردان در مورد حقوق پدر در شش سطر، یک مقاله بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	آسایش	راحت	۳	بی اطاعتی	نافرمانی
۲	کمال	مهارت در کاری	۴	لوازم	سامان،اسباب

درس بیست و ششم:

آزادی

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند، مفهوم آزادی را بدانند وکلمه های هم وزن درس را بیرون نویس کنند.

پرسشها:

۱ - تصویر بالا بیانگر چه چیز است؟

۲ - آیا مفهوم آزادی را می توانید تشریح کنید؟

مرغی ز قفس پرید و بنشست — بر شاخهٔ سبز بید لرزان
سر کرد ترانهٔ و گفتا — وارسته شدم ز قید زندان
با زمزمهٔ خوش و دلاویز — پر زد به کنار سرو و ریحان
با شور وخوشی و شادمانی — شد پای گل و شگوفه پنهان
با چلچله ها به‌عشوه می گفت — دیگر نروم به قید زندان

مرغی که گریزد از قفس چون
دربند توان کشیدن انسان

قسیم مجددی

فعالیت معلم:

- وظیفۀ خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد آزادی معلومات بیشتر بدهد و شاگردان را به گروپ ها تقسیم کند تا به صورت مقایسوی درس را بخوانند.
- دو کلمۀ هم وزن را بر تخته بنویسد؛ مانند: لرزان - زندان

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند وکلمه ها را درست تلفظ کنند.
- متن را به طور گروپی و به قسم مقایسوی به آواز بلند بخوانند ومفهوم آن را به زبان ساده بیان کنند.
- کلمه های هم وزن را در درس نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه های هم وزن درس را می توانند نشان دهند؟
- آیا معنی و مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود تا نظم را حفظ نمایند و در کتابچه های خود رو نویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	وارسته	آزاد	۴	چلچله	پرستو
۲	دلاویز	دلپسند	۵	عشوه	نازوکرشمه

درس بیست و هفتم:

حوادث ترافیکی

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند، طرز مراعات نمودن قوانین ترافیکی را بیا موزند و نقطه را در متن نشان دهند.

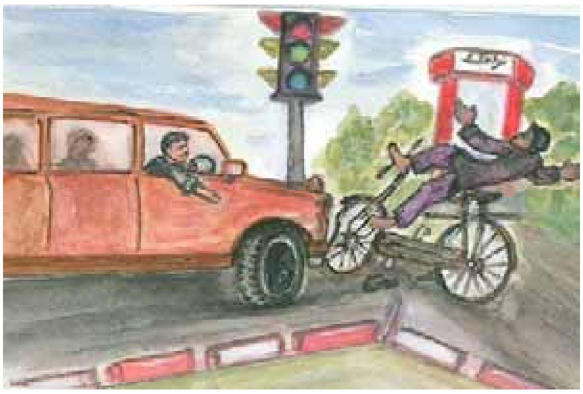

پرسشها:

۱ - به تصویر بالا خوب نگاه کنید و منظرهٔ آن را توضیح دهید؟

۲ - اگر قوانین ترافیکی را مراعات نکنیم چه اتفاقی می افتد؟

انور هیچ گاهی به حرف های پدر و مادرش توجه نمی کرد. هر روز بایسکل خود را از خانه بیرون می کشید در کوچه ها و سرک های عمومی بی باکانه مشغول بایسکل سواری می بود.

تا بالاخره یک روز که با بسیار عجله و شتاب در سرک عمومی مصروف بایسکل رانی بود و مثل همیشه به اشارهٔ ترافیکی توجه نداشت، می خواست که از چهارراهی عبور کند. که ناگهان آوازی به گوشش رسید و خیلی ترسید، متوجه شد که در بین چهارراهیست و چیزی نمانده بود که زیر موتر شود. خود را با بسیار عجله به پیاده رو رسانید و از آنروز به بعد با خود تصمیم گرفت که دیگر در سرک های عمومی و چهارراهی ها اشاره های ترافیکی را مراعات کند.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و متن را به آواز بلند بخواند.
- شاگردان را به گروپ ها تقسیم نماید و طریق رفت و آمد در سرک های عمومی و پیاده روها را برایشان واضح سازد.
- جای گذاشتن نقطه را بر تخته بنویسد؛ مانند: نمی کرد.

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ نمایند.
- به گروپ ها تقسیم شوند و طریق گذشتن از سرک های عمومی و رفت و آمد در پیاده روها را در صنف تمثیل کنند.
- جای گذاشتن نقطه را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند متن را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا می توانند نقطه را در متن نشان دهند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان خود بگویند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود تا متن را در کتابچه های خود رو نویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	مراعات	رعایت کردن	۳	شتاب	عجله
۲	بی باکانه	بی ترس	۴	تصمیم	اراده

درس بیست وهشتم:

تکمیل جمله های نامکمل

هدف: شاگردان درس را بخوانند، بنویسند و بیاموزند.

مکتـــب جای آموختــن علــم است.

مکتب جای آموختن (   ) است.

پرسشها:

ا - چوکات بالا را به دقت نگاه کنید ومفهوم آن را توضیح دهید؟

۲ - کدام جمله را نامکمل می گویند؟

جملهٔ نامکمل به جملهٔ گفته می شود که تمام نا شده باشد؛

مانند:

۱- من هر روز صـبح (   ) از خواب برمیخیزم.

۲- مریم دیـروز به (   ) نرفته بود.

۳- احترام بـزرگان (   ) لازم است.

۴- صلـــــح ضامن(   ) ماست.

۵- فوزیــه شاگــرد (   )مکتب است.

وقت

مکتب

برای ما

سعادت

ممتاز

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و عنوان را بـرتخته بنویسد.
- درس را به آواز بلند بخواند و در مورد جمله های نامکمل معلومات دهد.
- یک جملهٔ نامکمل را بـر تختـه بنویسد و آن را تکمیل کنـد؛ ماننـد : مکتب جای آموختن (   ) است. مکتب جای آموختن(علم) است.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد درس با همدیگر گفت و شنود نمایند و کلمه های که به نظـر شـان مشکل است از استاد محترم بپرسند.
- جمله های نا تکمیل متن را از کلمه های داخل چوکات پر کنند ودر کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیاکلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیاجمله های نامکمل درس را می توانند تکمیل نمایند؟

کارخانه گی: استاد محترم، چند جملهٔ نامکمل را بر تخته بنویسد و بـه شـاگردان بگوید تا آنها را رو نویس کرده و در خانه تکمیل نمایند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	نامکمل	ناتمام	۳	ضامن	ضمانت کردن
۲	تکمیل	مکمل	۴	سعادت	خوشبختی

درس بیست و نهم:

غم و اندوه

هدف: شاگردان درس را روان بخوانند، بنویسند، را ه های دور ساختن غم و اندوه را بیاموزند و جمله های نامکمل را تکمیل نمایند.

پرسشها:

۱ - درتصویر چه را می بینید؟

۲ - برای آنکه غم و اندوه را از خود دور سازیم چه باید بکنیم؟

محمود که از غریبی و ناداری خود رنج می برد، همیشه غمگین و متأثر به مکتب می آمد در گوشه یی تنها می نشست و خود را کوچکتر از همه فکر می کرد.

یکی از روز ها که در زیر درختی نشسته بود، با خود می گفت : ای خدا! چی می شد که من هم پول و پیسه می داشتم و مثل بچه های دیگر با لباس نو به مکتب می آمدم و رنج نمی بردم.

احمد که یکی از همصنفان محمود بود، سخنهای او را شنید. کنارش رفت تا اندوه و تأثر را از دلش بیرون کند و برایش گفت: محمود جان! همین غم های بیجا ست که نمی گذارد انسان خوب فکر کند، خوب درس بخواند و صحت سالم داشته باشد. تو که بچۀ سالم و با استعداد هستی ، چرا آیندۀ خوبت را با این فکر خراب از دست می دهی؟ توباید با همۀ سختی ها وناداری ها مقاومت کنی و همیشه خود را قوی و دلاور فکر نمایی، تاهیچ وقتی زیر تأثیر غریبی و ناداری نروی و خود را کوچکتر از دیگران احساس نکنی.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد ضرر های غم و اندوه معلومات بیشتر بدهد و همچنان شـاگردان را تشویق نماید که هیچ و قتی اندوه را به دل خود راه ندهند.
- یک جملهٔ نامکمل را بر تخته بنویسد و آن را از کلمهٔ داخل چوکات تکمیل نماید؛ مانند: احمد که یکی از ( ) محمود بود.

همصنفان

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد ضررهای غم و اندوه باهمدیگر بحث نمایند.
- جمله های نامکمل زیر را از کلمه های داخل چوکات تکمیل کنند.

۱- محمود که از ( ) خود رنج می برد.
۲- احمد یکی از( ) محمود بود.
۳- توبچهٔ سالم وبا( ) هستی.

غریبی، همصنفان
استعداد

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند وبنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بگویند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود که درس را به دقت بخوانند وکلمه های (کوچکتر، استعداد، تأثیر، احساس، می داشتم) را پنج بار در کتابچه های خود بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	اندوه	غم	۲	با استعداد	توانا

درس سی ام:

نجار

هدف: شاگردان شعر را روان بخوانند، بنویسند و نجار را بشناسند.

پرسشها:

۱ - درتصویر چه را می بینید؟

۲ - نجار برای ما چه چیزها می سازد؟

۳ - آیا سامان و لوازم نجاری را می شناسید؟

بشنو از مـــن قصـــهٔ نـــجار را　　می کنـــــد با شوق او این کار را
اره دارد تیـــشه داردرنـــده ها　　می خرد زآهنـــــگر این افزار را
میز و الماری و چوکی های خوب　　سازد او هم کَـــــوچ بازو دار را
ساختـه نــجار با افـــزار کار　　چوب های خانــه و دیـــوار را
روز ها تا شام مـــی باشد به کار　　می کشد او زحمـــت بسیـــار را

باشد هـــــرکس احتیاج کار او
گیـــرد اُجرت پیسهٔ بسیــــار را

مایل

فعالیت معلم:

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد کسب نجاری معلومات بیشتر بدهد.
- درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد کسب نجاری به صورت گروپی بحث نمایند و یک نفر از هر گروپ نظر گروپ خود را در مقابل صنف به دیگران بگوید.
- درس را املا بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا درس را می توانند املا بنویسند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود تا برای هریک از کلمه های زیر یک جمله بنویسند.

نجار، چوکی، افزار، احتیاج، چوب

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	شوق	علاقه	۳	اُجرت	مزد
۲	افزار	سامان کار	۴	احتیاج	ضرورت

درس سی و یکم:

اندرزها

هدف: شاگردان اندرز ها را روان بخوانند، بنویسند، معنی و مفهوم اندرز را بیاموزند.

بیاموز و بیاموزان

پرسشها:

۱ - نوشتهٔ بالا را به دقت بخوانید و مفهوم آن را توضیح دهید؟

۲ - هدف از گفتن و آموختن اندرز چیست؟

۱- خود شناسی خداشناسی است.

۲- صلح آب حیات است.

۳- تحمل و برد باری برشخصیت انسان می افزاید.

۴- صبر تلخ است و لیکن بر شیرین دارد.

۵- سخن به اندازهٔ خویش گوی.

۶- از بزرگان در راه پیش مرو.

۷- از جنگ و فتنه گریزان باش.

۸- کار ها را با دانش و تدبیرکن.

۹- قدر مردمان را بدان.

۱۰- دوست زیرک و داناگزین.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و اندرز ها را به آواز بلند بخواند.
- شاگردان را به گروپ ها تقسیم کند و اندرزها را به صورت جداگانه معنی نماید.
- درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- اندرز ها را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- به گروپ ها تقسیم شوند و به قسم مقایسوی از هر گروپ یک نفر مفهوم اندرز ها را به دیگران بگوید.
- اندرز ها را املا بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند اندرز ها را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم اندرز ها را می توانند به زبان ساده بگویند؟

کارخانه گی: شاگردان اندرز ها را در کتابچه های خود رو نویس کرده و اندرز زیـر را معنی نمایند:

(از جنگ و فتنه، گریزان باش)

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	اندرز	پند ونصیحت	۵	بر	ثمر، حاصل
۲	تحمل	گذشت	۶	فتنه	شرانداختن
۳	تدبیر	درکاری فکر کردن	۷	گزین	انتخاب کن
۴	زیرک	هوشیار	۸	می افزاید	زیاد می کند

درس سی و دوم:

پیشوند

هدف: شاگردان پیشوندها را بخوانند، بنویسند و بیاموزند.

بر، در، نا، هم

پرسشها:

۱ - در چوکات بالا کدام کلمه ها را می بینید؟

۲ - کی می تواند کلمه های پیشوند دار را بنویسد؟

پیشوند ها کلمه های نا مستقل اند که در اول کلمه های مستقل می آیند و سبب تغییر معنی آنها می گردند؛ مانند: بر، در، نا، هم، بی و ...

۱- احمد **همسن** محمود است.

۲- دیروز شریف **درخواستی** خود را به اداره داد.

۳- کمک کردن به اشخاص فقیر و **نا دار** وظیفهٔ هر انسان است.

۴- ذکر و عبادت خدا ج تمام آرزو های انسان را **برآورده** می سازد.

۵- کریم یک شخص فقیر، **بیچاره** و ناتوان است.

فعالیت معلم :

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و عنوان را بر تخته بنویسد.
- درس را به آواز بلند بخواند و در مورد پیشوند ها معلومات بدهد.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد درس باهمدیگر به صورت گروپی گفت و شنود نمایند و یک نفر از هر گروپ در مقابل صنف گفتنی های خود را بیان کند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا پیشوند ها را می توانند در کلمه ها نشان دهند؟

کارخانه گی: شاگردان درس را در کتابچه های خود رو نویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	همسن	هم سال ، برابر	۴	نادار	فقیر
۲	درخواستی	خواهش،تقاضا	۵	برآورده	فراهم

درس سی و سوم:

رابطهٔ خوب

هدف: شاگردان درس را روان بخوانند، بنویسند و طرز آموختن را بطهٔ خوب را بدانند.

پرسشها:

۱ - در تصویر چه را می بینید؟

۲ - اگر کسی شما را متوجه اشتباه تان کند چی می کنید؟

جمیله روزی گریه کنان از مکتب به خانه آمد و علت گریه اش را به مادر خود این طور حکایه کرد:

مادر جان! امروز معلم صاحب زبان دری کار خانه‌گی ام را قبول نکرد. و من در نزد همصنفانم بسیار شرمنده و خجالت شدم و فکر کردم هیچ کسی مرا دوست ندارد، و لیاقت هیچ چیزی را ندارم. مادرش گفت: جمیله جان! تو پیش از اینکه به اشتباه خود پی ببری و فکر کنی که امروز اگر کار خانه گی ات غلط بود، فرداکوشش کنی که آن را درست بنویسی، چرا متأثر شده گریه می کنی؟ که چنین روش نتیجهٔ خوب در پی ندارد.

تو باید قناعت داشته باشی و کوشش کنی تا از طریق اصلاح نواقص در همهٔ امور زنده گی موفق و کامیاب گردی.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- شاگردان را تشویق نماید تا با همدیگر روش خوب و نیک داشته باشند و در مورد رابطۀ خوب معلومات مفید بدهد.
- یک کلمه را به حرف ها تجزیه کند وبر تخته بنویسد؛ مانند: طـــــریق (ط – ر- ی- ق)

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد مفهوم درس به صورت گروپی با همدیگر گفت و شـنود نماینـد و یـک نفر از هر گروپ نظر گروپ خود را به همصنفان بیان کند.
- کلمه های زیر را به حرف ها تجزیه نمایند و در کتابچه های خود بنویسند. (گریه، علت، هیچ، قناعت، اصلاح، نواقص)

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بگویند؟

کارخانه گی: به شاگردان گفته شود که در مورد روابط شان با یک دیگر در صنف یک مقاله ترتیب دهند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	پی	دنبال	۴	متأثر	جگرخون
۲	حکایه	قصه	۵	قناعت	قانع بودن
۳	اشتباه	غلطی	۶	اصلاح	درست

درس سی وچهارم:

کمک به فقیران

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند و طرز کمک کردن به نیاز مندان را بیاموزند.

پرسشها:

۱ - درتصویر چه را می بینید؟

۲ - ازنظر شما کمک به نیاز مندان، چه نوع عمل است؟

شخص خوب همیشه برای دیگران کمک می کند. زیرا کمک کردن به انسان های نیاز مند یک عمل پسندیده و خوب است.

من همیشه خود را در غم و خوشی دیگران شریک می دانم و از غمخواری به دیگران لذت می برم. اگر کدام شخص نیاز مند و یا نادار و غریب را می بینم که مشکلی دارد و رنج می برد، کوشش می کنم تا غم و غصهٔ او را از دلش بیرون کشیده و برایش راه های امید وار بودن را نشان دهم.

هرکسی که خود را انسان کامل می داند، نباید نسبت به همنوعان خود بی اعتنا و بدبین باشد که بد بینی از نگاه دین مقدس اسلام نیز یک عمل خلاف شمرده شده است.

فعالیت معلم:

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و متن را به آواز بلند بخواند.
- در مورد مفهوم و محتوای درس به شاگردان معلومات مفید بدهد.
- درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- شاگردان درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- شاگردان به صورت گروپی در مورد درس با هم مذاکره کنند و یک نفر از هر گروپ نظر گروپ خود را در مقابل صنف به دیگران بیان کند.
- درس را املا بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا درس را می توانند املا بنویسند؟

کارخانه گی: شاگردان کلمه های (غمخواری، نیاز مند ، همنوعان، بی اعتنا، متــأثر و پسندیده) را پنج بار در کتابچه های خود بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	خلاف	ضد	۴	همنوعان	هم مانندها
۲	غمخواری	دلجویی	۵	بی اعتنا	بی توجه

درس سی و پنجم:

سنایی غزنوی

هدف: شاگردان درس را روان بخوانند، بنویسند و باشاعران بزرگ کشور ما آشنا شوند.

پرسشها:

۱ - در تصویر بالا کی را می بینید؟

۲ - آیا سنایی غزنوی را می شناسید؟ که می تواند در مورد وی سخن بگوید؟

ابوالمجد مجدود بن آدم سنایی یکی از شاعران بزرگ غزنه بوده که درزمان سلطان علاءالدوله مسعود بن ابراهیم غزنوی و بهرامشاه بن مسعود می زیست. سنأ به معنی روشنایی است و سنایی نام شعری اوست.

بزرگترین آثار او مثنوی حدیقة الحقیقه، طریق التحقیق،رسالهٔ سیر العباد، دیوان قصاید، غزلیات و غیره می باشد.

سنایی شاعریست وارسته،که همیشه ظلم و بی عدالتی عصرش را به شدید ترین الفاظ محکوم کرده است. وفات این مرد بزرگوار و عارف درسنه ۵۴۵ ه . ق. اتفاق افتاده و آرامگاه وی در شهر غزنه واقع است.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد درس معلومات بدهد.

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند وکلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد درس به صورت گروپی باهمدیگر بحث کنند و یک نفر از هر گروپ نظر گروپ خود را به دیگران بیان کند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا سنایی غزنوی را شناختند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود تا متن را در کتابچه های خود رو نویس کرده و حفظ نمایند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	الفاظ	سخن ها، جمع لفظ	۳	محکوم	حکم کرده شده
۲	آرامگاه	مراد از قبر	۴	رساله	نوشته

درس سی و ششم:

علاج زخم ها

هدف: شاگردان متن را روان بخوانند، بنویسند.تحمل و برد باری را بیاموزند.

پرسشها:

۱ - در تصویر چه را می بینید؟

۲ - ما چطور می توانیم که یک زنده گی آرام و صلح آمیز داشته باشیم؟

اجمل همراه با فامیل خود در یک قریه زنده گی می کردند. انفجار مین باعث کشته شدن پدرش و قطع شدن پای برادرش گردید. اجمل که در صنف نهم مکتب درس می خواند از جملهٔ شاگردان ممتاز مکتب خود بود. او با وجود اینکه بعد از مرگ پدرش از برادر معیوب و دو خواهر کوچکش سر پرستی می کرد، هرگز از حادثه متأثر نگردید. مانند یک مرد بزرگ و دلاور در مقابل همه سختی ها و درد ها ایستاده گی کرده و با صبر و حوصله از برادر و خواهران خود سرپرستی می کردو همیشه آنها را به صلح و صفا رهنمایی می کرد، از کینه و دشمنی باز می داشت و راه اصلی زنده گی را نشان می داد.

او به آنان می گفت که آن حادثه خواست و رضای خالق ج بوده است و نباید از آن غصه ای در دل بگیرند.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- مفهوم و محتوای درس را تشریح کند.
- کلمه های جدید درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد مفهوم و محتوای درس با همدیگر گفت و شنود نمایند و نظر خود را در مقابل دیگران بگویند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا کلمه های جدید درس را می توانند املا بنویسند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود که از کلمه های زیر جمله بسازند.

علاج، افغانستان، بزرگ، دشمنی، اتفاق

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	علاج	درمان	۴	حادثه	واقعه
۲	انفجار	ترکیدن			

درس سی و هفتم:

پسوند

هدف: شاگردان پسوند ها را بخوانند، بنویسند و بیاموزند.

مند، گار، گاه

پرسشها:

۱ - در چوکات چه نوشته شده است؟

۲ - کدام یک از شما می تواند پسوند را درکلمه نشان دهد؟

پسوندها کلمه های نا مستقلی اند که در آخر کلمه های مستقل آمده، معنی آنها را تغییر می دهد.

۱- احسان پسر **هوشمند** و ذکی است.

۲- سیما یک زن **دانشمند** است.

۳- فرید در **فروشگاه** کار می کند.

۴- کسانیکه به دیگران ضرر می رسانند، **گنهکار** می شوند.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و عنوان را بر تخته بنویسد.
- درس را به آواز بلند بخواند و یک کلمۀ پسوند دار را بر تخته بنویسد؛ مانند: دانشمند.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ نمایند.
- در مورد پسوندها باهمدیگر گفت و شنود کنند.
- پسوند را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا پسوندها را می توانند در کلمه ها نشان دهند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟

کارخانه گی: به شاگردان، هدایت داده شود تا کلمه های زیر را از پسوندهای داخل چوکات تکمیل نموده و در جمله ها استعمال نمایند.

« دانش، آفریده، خرد»

مند
گار
گاه

درس سی و هشتم:

روش های نا درست

هدف: شاگردان درس را روان بخوانند، بنویسند، از روش های نادرست بپرهیزند و علامت شارحه را در متن نشان دهند.

پرسشها:

۱ - درتصویر چی را می بینید؟

۲ - برای اینکه با همصنفان ، فامیل و همه مردم صمیمی باشیم، چه باید بکنیم؟

شریف پسر کاکایم، دیروز که از مکتب به خانه آمد، متأثر و خیلی گرفته به نظر می رسید.

از وی پرسیدم: چرا؟ چی شده است؟

گفت: ساعت سوم بود و می خواستم که لغت های مضمون دری را بیرون نویس کنم. دیدم، قلم خود کارم نیست. پرسیدم:کی قلم من را گرفته است؟

یک مرتبه قادر با بسیار حرکت نادرست قلم را به رویم زد و گفت: بگیر بخیل! من از عمل وی خیلی ناراحت شدم، ولی معلم مضمون دری ما که رویهٔ نادرست قادر را دید، خطاب به همه شاگردان چنین گفت:

شما باید بدانید که روش های نا پسند و نا درست در مقابل یک دیگر تان آهسته آهسته باعث کشیده گی های بزرگ می گردد، و آیندهٔ خوب ندارد. یک شاگرد مکتب و یا هر کس دیگر بالای همدیگر حقوقی دارند. پس باید هریک ازما آن را رعایت نماییم و همیشه با یک قلب پر از صفا و صمیمیت با همه رفتار نیک و انسانی داشته باشیم. دراین صورت می توانیم آیندهٔ خود، خانواده و بالآخره کشور خود را خوب و بهتر سازیم.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- در مورد سلوک و رویهٔ خوب معلومات بیشتر بدهد و طریق آموختن روشهای درست و سالم را به شاگردان بفهماند.
- جملهٔ را که در آن شارحه (:) استعمال شده باشد بر تخته بنویسد؛ مانند: خطاب به همه شاگردان چنین گفت:

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- در مورد رویه و روش خوب با یک دیگر گفت و شنود نمایند.
- جای استعمال علامت شارحه را در متن نشان دهند و در کتابچه های خود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا علامت شارحه را می توانند در متن نشان دهند؟

کارخانه گی: شاگردان کلمه های مشکل درس را پنج بار بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	روش	رویه	۳	خطاب	سخنی که به مخاطب گفته می شود

درس سی ونهم:

آبده های تاریخی

هدف : شاگردان دیالوگ را روان بخوانند، بنویسند و آبده های تاریخی را بشناسند.

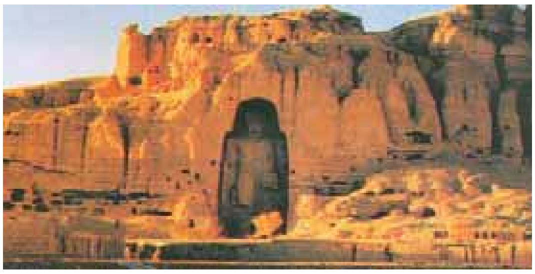

پرسشها:

۱ - در تصویر چه را می بینید، کی می تواند چیزی بگوید؟

۲ - آیا اهمیت و ارزش آبده ها را می دانید؟

پسر : پدر جان سلام!

پدر : علیک السلام پسر عزیزم!

پسر : پدر جان! می شود امروز در مورد آبده های تاریخی برایم معلومات بدهی؟

پدر : بلی، آثار یا آبده های تاریخی به چیزهای گفته می شود که خیلی قدیمی باشند؛ مثلاً: در ولایت بامیان شهر غلغله، ومجسمهٔ بودا، در تخار شهر آی خانم، در هرات منار جام و...

پسر : پدر جان! آثار تاریخی چی فایده به ما و کشور ما دارند؟

پدر: پسردلبندم ! آثار تاریخی از زمان نیاکان و گذشته گان ما به جا مانده است. که برای دیدن آنها مردمان از خارج به کشور ما می آیند، که این خود بیانگر تاریخ وفرهنگ ما می باشد، پس ما باید در حفظ و نگهداری آبده های تاریخی خود کوشش کنیم تا آنها خراب نشده و از بین نروند.

پسر :پدر جان بسیار زیاد تشکر...

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- جهت محاورۀ بهتر درس، شاگردان را به گروپ ها تقسیم نماید.
- درس را املا بگوید.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ نمایند.
- به گروپ ها تقسیم شوند و درس را باهم محاوره کنند.
- درس را املا بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان خود بگویند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود تا درس را درکتابچه های خود رونویس کنند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	آبده	اثر	۳	نگهداری	حفاظت
۲	نیاکان	گذشته گان	۴	بیانگر	گوینده

درس چهلم:

آشتی کردن

هدف: شاگردان درس را روان بخوانند، بنویسند، فایده های صلح و آشتی را بدانند و جای استعمال علامت سوالیه را در متن نشان دهند.

پرسشها:

۱ - در تصویر چه را می بینید؟

۲ - صلح وآشتی در پیشرفت و ترقی کشور ما چی تأثیر دارد؟

حامد مثل همیشه در حویلی خانه با برادر کوچک خود خالد، مشغول بازی و ساعت تیری بود، ناگهان باهم به دعوا و جنگ پرداختند. و چنان یک دیگر را لت وکوب کردند که سرو روی هر دویشان خونین شد. وقتی پدر ایشان به خانه آمد و از جنگ آنها خبر شد از حامد پرسید: پسرم! چرا خالد را لت و کوب کردی؟

وقتی حامد جریان را برای پدر قصه کرد، پدر گفت: جنگ کار خوب نیست و آدم باید هیچگاه جنگ نکند، چرا که همین جنگ ها و گفتگو های ساده و کوچک به دشمنی های بزرگ تبدیل می شود. ما باید صلح و آشتی را دوست داشته باشیم، چراکه در زمان صلح و آشتی، بهتر فکر کرده می توانیم، مصدر خدمت به وطن و مردم خود می شویم.سخن های پدر بالای حامد تأثیر کرد و گفت: پدرجان! من بعد از این هیچ گاه با خالد جنگ نمی کنم. او برادر کوچکم می باشد. قول می دهم که همیشه با وی دوست و مهربان باشم.

فعالیت معلم:

- کارخانه گی شاگردان را ملاحظه کند و درس را به آواز بلند بخواند.
- شاگردان را به گروپ ها تقسیم نماید و در مورد ضرر های جنگ معلومات بیشتربدهد.
- یک جملهٔ سوالیه دار را برتخته بنویسد؛ مانند: خالد را چرا لت وکوب کردی؟

فعالیت شاگردان:

- متن را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- به طور گروپی در مورد ضرر های جنگ با همدیگر بحث نمایند.
- جای استعمال علامهٔ سوالیه را در متن نشان دهند و در کتابچه هـای خـود بنویسند.

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنویسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا علامه ها را می توانند در متن نشان دهند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود تا در مورد فضای صلح آمیز هر کـدام یک جمله بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنـــــی	شماره	لغت	معنـــــی
۱	همیشه	دایم	۳	هیچ گاه	هیچ وقت
۲	مشغول	مصروف	۴	بالاخره	در آخر

درس چهل ویکم:

آب

هدف :شاگردان نظم را روان بخوانند، بنویسند، ارزش و اهمیت آب را بدانند و کلمه های هم وزن درس را نشان دهند.

پرسشها؟

۱ – در تصویر فوق چه را می بینید؟

۲ – اگر آب نباشد چه اتفاقی می افتد؟

من آب روان هستم
من راحت جان هستم

در باغ روانم من — بردشت دوانم من
من زنده کنم عالم — جان بخش جهانم من

من آب روان هستم
من راحت جان هستم

پایین شوم از کوهها — پیچیده و غلتیده
تاپیش شما آیم — رقصیده و رقصیده

من آب روان هستم
من راحت جان هستم

گرمن نـــروم درکشت　　　کی سبز شود گنـــدم
از فیض و جـــود من　　　آسوده بـــود مـــردم

من آب روان هستـــم
من راحت جان هستـــم

مایل

فعالیت معلم:

- کار خانه گی شاگردان را ملاحظه کند و شعر را به آواز بلند بخواند.
- ارزش و اهمیت آب را در زنده گی بشر واضح سازد.

فعالیت شاگردان:

- درس را به دقت بخوانند و کلمه ها را درست تلفظ کنند.
- جهت درک بهتر وبیشتر از اهمیت آب، فکر کنند و در رابطه سوالاتی را از استاد محترم بپرسند.
- هریک از کلمه های زیر را جداگانه جمله بسازند:
  (آب، راحت، سبز، عالم)

ارزیابی:

- آیا شاگردان می توانند درس را روان بخوانند و بنو یسند؟
- آیا کلمه ها را می توانند درست تلفظ کنند؟
- آیا مفهوم درس را می توانند به زبان ساده بیان کنند؟

کارخانه گی: به شاگردان هدایت داده شود ، تا اولین بیت شعر را به دقت بخوانند و مفهوم آن را در دو سطر خلاصه نموده و در کتابچه های خود بنویسند.

لغتها:

شماره	لغت	معنی	شماره	لغت	معنی
۱	غلتیده	افتاده	۲	فیض	برکت

ترانهٔ معارف

افغانستان ما　　جان و جهان ما
ای هست و بود ما　　ای تار و پود ما
اهل معارفیم تعلیم کارما
علم است شعارما بس افتخارما
بد خواه ظلمتیم　　ضد جهالتیم
درکسب معرفت　　با عزم و همتیم
اهل معارفیم تعلیم کار ما
علم است شعار ما بس افتخارما
ما کار می کنیم　　پیکار می کنیم
بار دیگر ترا　　گلزار می کنیم
اهل معارفیم تعلیم کارما
علم است شعار ما بس افتخارما
بدگر نظر کند　　باری به گلشنت
شرمنده دشمنت　　از آهنین تنت
اهل معارفیم تعلیم کارما
علم است شعار ما بس افتخارما
حافظ ترا خدا　　ای مهد آریا
اینست روز وشب　　ما را همین دعا
اهل معارفیم تعلیم کارما
علم است شعار ما بس افتخارما

سید محی الدین راعی